

Kommunenes kamp mot sosial dumping

Offentlig sektor kjøper varer og tjenester for 520 milliarder kroner årlig. Å bruke denne innkjøpsmakten er et effektivt verktøy mot kriminalitet og sosial dumping i arbeidslivet. Det har norske kommuner og fylkeskommunene vist. Det er politikere lokalt, ikke regjeringa, som leder an i kampen mot sosial dumping og arbeidsgivere som spekulerer i å omgå lov- og avtalerverk.

175 kommuner og fylkeskommuner har til nå vedtatt tiltak mot sosial dumping, med klar intensjon om å motarbeide utnyttelse av arbeidstakere og lovbrudd. Et stort flertall, hele 79 prosent, av disse kommunene er styrt av ordførere med rød-grønn partitilhørighet. Vedtakene omfatter ulike innkjøpsmodeller, noen mer omfattende enn andre.

Mange av innkjøpsmodellen har gitt gode resultater, og kravene som stilles til leverandørene er også omfavnet av arbeidsgivere som vektlegger lovlidighet og ordna forhold i norsk arbeidsliv. Oslo, Telemark og Trøndelag kan vise til innsparinger, bedre kvalitet og større etterlevelse av lover og forskrifter.

Fagforbundets prioriteringer for det videre arbeidet mot sosial dumping:

- Kommunene er best tjent med å utføre tjenestene selv – av hensyn til egne styringsmuligheter og sitt samfunnsoppdrag, prioriteringer, arbeidsgiverpolitikk, beredskap og økonomi.
- Legge Osloomodellen og liknende innkjøpsmodeller til grunn for alle offentlige innkjøp, og sørge for at krav om lærlinger, egne ansatte, fagarbeidere, krav om god norsk kunnskap og ryddige lønns- og arbeidsvilkår ved offentlige anbud blir etterlevd.
- Videreføre og styrke det lokale trepartssamarbeidet.
- Gi de tillitsvalgte i virksomheter som kjøper tjenester innsyn i kontrakter og lønns- og arbeidsvilkår hos leverandøren i henhold til allmenngjøringslov og forskrift.
- Øke innsatsen mot midlertidige ansettelser.
- Ingen kommuner bruker leverandører som har enkeltpersonforetak som forretningsmodell.
- Offentliggjøre hvilke leverandører som eventuelt bryter med

innkjøpsvilkårene, hvilke tiltakskrav som er brutt og hvilke sanksjoner som er gitt.

- Kommunestyrene bør behandle lov- og regelbrudd minst en gang i året, og forbedre egen innkjøpsmodell i tråd med ny kunnskap og erfaringer.
- Sørge for at faktisk skattebetaling blir et vurderingselement ved offentlige anskaffelser, og kreve åpenhet og rapportering om faktiske eiere og skattebetaling for å sikre likere konkurransevilkår.
- Stille strenge krav til opplæring i språk og sikkerhet for utenlandske arbeidere.

- Sørge for at alle som arbeider i Norge er dekket av en god og trygg yrkesskade-forsikring.

Eksempler på Solbergregjeringenes politikk som har fremmet sosial dumping:

- Generell adgang til midlertidige ansettelser.
- Bruken av «nulltimers-kontrakter» har vært praktisert uforstyrret store deler av Solbergregjeringenes levetid.
- Fjerning av antikontraktørklausulen (2014), som har muliggjort bruk av «selvstendig næringsdrivende konsulenter» som forretningsmodell. Slik har eksempelvis Aleris/Stendi unngått arbeidsgiveransvar.
- Regjeringens avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform har redusert de statlige tilsynenes kompetanse og kapasitet i kampen mot arbeidsmarkeds-kriminalitet og sosial dumping.

- Liten vilje til å styrke Økokrim med økte ressurser.
- Nekter å gi Arbeidstilsynet hjemmel til å kontrollere de innskjerpa innleiereglene som opposisjonen fikk vedtatt. Lover uten effektiv kontroll har, som kjent, ingen funksjon.
- 50 til 80 prosent av anmeldte brudd på arbeidsmiljøloven henlegges av politiet.
- Svært få brudd på arbeidsmiljøloven ender i domstolene. I realiteten er det straffefritt å bryte Arbeidsmiljøloven.

